

Список використаних джерел

1. Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 № 270/96-ВР [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96%D0%BD1%80?test=Up9Mf3o6frtCAZB2ZiTuFSn9HI4R2s80msh81e6>;
2. Правила розміщення зовнішньої реклами в місті Одесі від 22.04.200 № 434 [Електронний ресурс]: <http://omr.gov.ua/acts/committee/13987>.

ДУДНІК Р. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ТЕРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ТИПОЛОГІЗАЦІЇ ГАЛУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Типологізація в юриспруденції розглядається як самостійна наукова категорія, значення якої останнім часом значно зросла. Перш за все, необхідно підкреслити методологічний потенціал типології. У дослідженні галузі права вона дозволяє: по-перше, показати кількісні та якісні параметри структурних відокремлень у праві, по-друге, об'єднати різновеликі у своєму історичному і соціальному розвитку правові масиви і на одному етапі їх функціонування пояснити їх ознаки, взаємозв'язки та відмінності; в-третє, застосувати найважливіші діалектичні категорії загального, особливого і одиничного в оцінках різноманітних елементів сучасної системи права підкреслити їх багатоваріантність і багатоаспектність. Типологія галузей права представляється необхідною передумовою різнобічного диференційованого аналізу всього чинного в державі правового масиву в контексті наступності його історичного розвитку та якісного оновлення на сучасному етапі.

Розподіл права на типові частини сьогодні зумовлено вимогами часу, у рамках того або іншого типу галузей права відбувається внутрішнє більш детальне розчленування на типові галузі та інститути. Такий поділ стало необхідним тому, що традиційні галузі та інститути виявилися не в змозі вмістити все різноманіття норм, а також еволюціонують ознаки галузі. Сучасне право виросло зі старих структурують-впорядкуючих форм. На додаток до них залучаються типи (блоки) галузей права.

У процесі типологізації галузей права можна виділити традиційні та інноваційні підходи. До традиційних слід віднести класичні, усталені, історично сформовані типи галузей права: профілюючі та спеціальні; інтегративні та предметні; матеріальні та процесуальні; публічне і приватне.

Це свідчить про те, що між ними існує більш тісний зв'язок, заснований на взаємопроникненні їх норм і ознак. Відокремлення перерахованих вище типів здійснюється за відомими критеріями. Проте процеси еволюціонування права зробили вплив і на критерії і на самі типи, якісно змінивши їх.

Сучасне розуміння типу предметних галузей слід будувати з урахуванням концептуального підходу, який ми поділяємо, про існування загальноправової та галузевого предмета сформульованого В. Д. Сорокіним [4, с. 14–68]. Значення цього підходу полягає в тому, що він показує, і відмінність від існуючих в радянський час, нерозривний зв'язок всієї системи суспільних відносин для врегулювання яких створюється вся система права, з кожними окремо сферами, видами, блоками, групами та ін суспільних відносин, виступають у якості галузевих або інституційних предметів регулювання. Саме тому до типу предметних галузей ми відносимо практично всі галузі сучасного права [2, с. 153–175].

Слід зазначити, що всі існуючі галузі права в тій чи іншій мірі пов'язані з економічними процесами. Залежно від економічного орієнтування галузей національного права можна виділити: галузі права, що безпосередньо регулюють економічні питання (економічне право); галузі публічного права орієнтовані на управління економічними процесами суспільства; галузі права, зорієнтовані на захист інтересів особистості в економічній сфері в умовах ринкової економіки та глобалізації. Як пояснення слід вказати, що до першої групи галузей розглянутого типу відносяться галузі переважно і в цілому складаються з економіко-орієнтованих норм, метод безпосереднього регулювання яких є переважачим. До другої групи — галузі, в яких економіко-орієнтовані норми виконують другорядну роль і надають в більшості своїй опосередкований вплив на економічні відносини. Відмінною рисою галузей третьої групи є функція інтересів суб'єктів в економічній сфері.

Сенс такого поділу полягає не тільки в тому, щоб виділити галузі права, що регулюють публічні та приватні інтереси особистості в умовах ринку, а так само мають пряме відношення до економіки, а в тому, щоб у всіх галузях права висловити економіко-правове значення громадської та приватної користі в їх взаємоузгодженій єдності.

Поряд з виділенням типу економіко-орієнтованих галузей права в літературі зустрічається вказівка на галузь економічного права. Зокрема такий елемент виділяється в структурі міжнародного публічного права [3, с. 416].

Вважаємо, що дані категорії слід розрізняти і для характеристики типу галузей більш прийнятним вважаємо термін економіко-орієнтовані галузі.

Першочерговим тенденцією розвитку типу економіко-орієнтованих галузей права можна вважати прагнення економічної сфери суспільних

відносин до інтеграції, наслідком якої, почали з'являтися процеси глобалізації.

Комплексні галузі права — тип, представлений сукупністю галузей права, що регулюють суспільні відносини, що складаються в різних сферах життєдіяльності суспільства, по об'єднанні за особливим функціональним призначенням (інформаційне право, колізійне право, права людини як галузь права та ін.)

Даний тип галузей права виділяв С. С. Алексєєв, розглядаючи його в співвідношень з профілюючими та спеціальними галузями права [1, с. 66–69]. Крім своєрідного способу утворення комплексні галузі відрізняються від традиційних галузей права методикою та особливостями організації предмета правового регулювання. У зв'язку, з чим даний тип галузей права слід розглядати і в співвідношенні з інтегруючими і предметними типами галузей права.

Комплексний тип галузей права поки ще не отримав визнання, причина цього — спірність існування, а також природа комплексної галузі. Думки вчених стосовно даної проблеми прямо протилежні один одному. Одні вважають, що комплексні галузі права не існують, інші відстоюють їх існування. Підводячи підсумок, можна зробити висновок: процеси еволюційного розвитку, які відбуваються в суспільстві, дозволяють виділити нові типи галузей права: соціальне право, комплексні, економіко-орієнтовані галузі права, які перебуваючи в діалектичній єдності з традиційними типами галузей права сприяють поданням системи права у вигляді динамічно, об'єктивно обумовленої системою суспільних відносин ієрархічної будови права.

З урахуванням існуючих підходів до розуміння галузі права та її ознак, уявлення новацій у типологізації галузей права можливе з таких підстав:

- за методикою і особливостям організації предмета правового регулювання: інтегруючі, комплексні, предметні галузі права;
- за способом утворення: профілюючі (базові, основні), комплексні, спеціальні галузі права;
- по інтересу і методу правового регулювання: публічне, приватне, соціальне право;
- за способом функціонування: автономні (матеріально-процесуальні галузі права) і залежні (суто матеріальні і чисто процесуальні галузі права) типи галузей права;
- залежно від економічного орієнтування: економічне право; галузі публічного права, орієнтовані на управління економічними процесами суспільства; галузі права, зорієнтовані на захист інтересів особистості в економічній сфері в умовах глобалізації.

Останнім часом позначився ще один підхід в основу якого покладені спеціальні інтереси суб'єкта (права людини, гуманітарне право, регіональне право тощо). Однак даний критерій більшою мірою тяжіє до визначення галузей законодавства.

Список використаних джерел

1. Алексеев С. С. Восхождение к праву. Поиски и решения / С. С. Алексеев. – М. : НОРМА, 2001.
2. Дудченко В. В. Система источников украинского права / В. В. Дудченко // Введение в украинское право. – 2009.
3. Международное право: Учеб.изд. 2-е, доп. и перераб. / отв. ред. Ю. М. Колосов, В. И. Кузнецов. – М.: Междунар.отношения, 1998.
4. Сорокин В.Д, Правовое регулирование: Предмет, метод, процесс (макроуровень) /В.Д. Сорокин. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2003.

ОПАЛЕНКО Д. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувачка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПОДІЛУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Історики та соціологи, економісти і юристи — констатують соціальну обумовленість держави і права, їх історичне виникнення на певному етапі соціального розвитку і наступні зміни під впливом всієї сукупності факторів суспільного життя. При цьому неодмінним і домінуючим засобом розвитку і суспільного буття держави і права виступає соціальна інституціоналізація, тобто існування у формі історично визначених інститутів: норм, галузей, юридичних конструкцій, органів держави, громадських спілок і т. ін. Сама ж інституціоналізація виглядає як специфічна загальна закономірність виникнення, розвитку і функціонування всіх явищ державно-правового життя. Звідси виникає необхідність провести аналіз процесу державно-правової інституціоналізації та виявити внутрішню логіку її соціального опредмечування.

Інституціоналізаційний підхід у юриспруденції базується на ідеях правової соціології, що представлені в роботах Ж. Гурвіча, П. Сорокіна, Е. Дюркгейма та інших авторів.

Загалом, на думку М. М. Вопленко, інституціоналізація у сфері держави і права може бути визначена як процес офіційного нормативного закріплення соціальних інтересів та ідей або як перетворення державно-правових явищ в щвиступають: усвідомлення соціального інтересу, його відображення в інституційній ідеї, офіційне санкціонування інституту, його апробація в правовій свідомості та юридичній практиці. Інституціональний підхід дає реальну можливість теоретичного осмислення багатьох класичних та новітніх проблем держави і права, причому з використанням вже наявних наукових досягнень соціології, політології, економічної науки [1, с. 21].